

SISÄLTÖ

Alkulause	3
---------------------	---

JOHDANTO

<i>I luku.</i> FILOSOFIAN TUTKIMUSKOHDE	7
1. Filosofian peruskysymys. Materialismi ja idealismi pääsuuntina filosofiassa	8
2. Filosofian suhde muihin tieteisiin. Marxilaisen filosofian tutkimuskohde	23
3. Dialektinen ja historiallinen materialismi — aatteellinen ase taistelussa kommunismin puolesta	34
<i>II luku.</i> MARXILAISEN FILOSOFIAN SYNTY JA KEHITYS	44
1. Marxilaisen filosofian synnyn historialliset edellytykset. Marx ja Engels — dialektisen ja historiallisen materialismin suuret luoajat	—
2. Marxilaisuuden filosofiassa suorittaman vallankumouksellisen mullistuksen olemus	61
3. Marxilaisen filosofian luova luonne. V. I. Lenin marxilaisen filosofian kehittäjänä	69

ENSIMMAINEN OSA

DIALEKTINEN MATERIALISMI

<i>III luku.</i> MATERIA JA SEN OLOMUODOT	81
1. Materia	—
2. Materian liikunta	95
3. Avaruus ja aika	108
4. Maailman ykseys	122
<i>IV luku.</i> MATERIA JA TAJUNTA	132
1. Tajunta on korkeasti järjestyneen materian ominaisuus	—
2. Tajunta on aineellisen maailman heijastusta	141
3. „Symboliteorian” arvostelua. Maailman tajunnassa heijastumisen adekvaattisuus	158
4. Puhekieli ja ajattelu	166

V luku. TODELLISUUDEN ILMIÖIDEN LAINMUKAINEN YHTEYS	173
1. Dialektinen kehitysteoria	—
2. Ilmiöiden keskinäinen yhteys. Syy ja seuraus	179
3. Laki ilmiöiden välisten olennaisten yhteyksien muotona. Yksityinen, erikoinen ja yleinen	190
4. Välttämättömyys ja sattuma	205
5. Mahdollisuus ja todellisuus	211
VI luku. MÄÄRÄLLISTEN MUUTOSTEN LAADULLISIKSI MUUTUMISEN LAKI	218
1. Määrälliset ja laadulliset muutokset sekä niiden muuttuminen toisikseen	—
2. Kehityksen evoluutio- ja revoluutiomuodon ykseys. Harppaukset	230
3. Vanhasta laadusta uuteen siirtymisen muotojen moninaisuudesta	238
VII luku. VASTAKOHTIEN YKSEYDEN JA TAISTELUN LAKI	245
1. Esineet ja ilmiöt vastakohtien ykseytenä. Vastakohtien taistelu kehityksen lähteenä	246
2. Sisäiset ja ulkoiset ristiriidat	259
3. Erialaisten ristiriitojen erikoisuudet	265
4. Sisältö ja muoto sekä niiden välisten ristiriitojen ilmaantumisen ja ratkaiseminen	274
VIII luku. KIELTAMISEN KIELTAMISEN LAKI	282
1. Dialektisen kieltämisen olemus ja sen osuus kehitysprosessissa	283
2. Kehityksen etenevä luonne ja sen muodot	289
IX luku. TIEDOSTUSPROSESSIN DIALEKTIikka	302
1. Dialektiikka tieto-oppina. Dialektinen ja muodollinen logiikka	—
2. Objekttiivinen totuus. Absoluuttisen ja suhteellisen totuuden dialektiikka	309
3. Aistimusperäisen ja järkiperäisen keskinäissuhde tiedostuksessa. Olemus ja ilmiö	319
4. Abstraktisen ja konkreettisen, loogisen ja historiallisen dialektiikka	331
5. Ajattelun muodot ja niiden osuus tiedostamisessa	339
6. Käytäntö tiedostuksen perustana ja totuuden kriteerinä	347

TOINEN OSA

HISTORIAALLINEN MATERIALISMI

X luku. HISTORIAALLINEN MATERIALISMI — TIEDE YHTEISKUNNAN KEHITYKSEN LAEISTA	357
1. Historiallisen materialismin tutkimuskohde	—

2. Historiallisen materialismin syntyminen oli vallankumous yhteiskuntaelänteessä	366
3. Yhteiskuntaelämän ja yhteiskunnan kehityksen lainmukaisuuksien luonne	375
4. Historiallinen lainmukaisuus ja ihmisten tietoinen toiminta. Vapaus ja välttämättömyys	381
5. Historiallisen materialismin puoluekantaisuus	387
XI luku. AINEELLINEN TUOTANTO — YHTEISKUNNALLISEN ELÄMÄN PERUSTA	399
1. Työn osuus yhteiskunnan synnyssä ja elämässä	—
2. Luonto ja yhteiskunta	402
3. Taloudellinen kehitys ja väestön kasvu	410
4. Aineellisten hyödykkeiden tuotantotapa. Tuotantovoimat ja tuotantosuhteet	419
5. Tuotantotavan määräävä osuus yhteiskuntaelämän muotojen muuttumisessa	427
XII luku. TUOTANTOVOIMIEN JA TUOTANTOSUHTEIDEN DIALEKTIikka	433
1. Tuotantosuhteiden riippuvaisuus tuotantovoimien luonteesta	—
2. Tuotantosuhteiden vaikutus tuotantovoimien kehitykseen	438
3. Ristiriitojen kehitys tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden välillä kapitalismin vallitessa	445
4. Tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden keskinäinen yhteys sosialismin oloissa	452
5. Sosialismista kommunismiin siirtymisen lainmukaisuudet	463
XIII luku. YHTEISKUNNAN PERUSTA JA PÄÄLLYSRAKENNE	475
1. Yhteiskunnan perustan ja päällysrakenteen käsite. Perustan määräävä osuus päällysrakenteeseen nähden	—
2. Perin pohjainen muutos yhteiskunnan perustassa ja päällysrakenteessa	486
3. Päällysrakenteen aktiivinen osuus	492
XIV luku. LUOKAT, LUOKKATAISTELU JA VALTIO	497
1. Luokkien määrittelyminen	—
2. Luokkien synty. Yhteiskunnan luokkarakenne ja sen riippuvaisuus tuotantotavasta	502
3. Luokkaedut ja luokkataistelu. Luokat ja puolueet	509
4. Valtio luokkien sovittamattomuuden tuotteena ja luokkaherruuden elimenä	515
5. Proletariaatin luokkataistelun ja luokkajärjestön muodot	525
6. Marxilaisen puolueen osuus proletariaatin luokkataistelussa	530
7. Luokkien hävittämisen välttämättömyys. Proletariaatin maailmanhistoriallinen tehtävä	539

XV luku. YHTEISKUNNALLINEN VALLANKUMOUS YHTEISKUNTA- JA TALOUSMUODOSTUMIEN MUUTTUMISEN LAINMUKAISUUTENA	547
1. Yhteiskunnalliset vallankumoukset, niiden syyt ja merkitys yhteiskunnan historiassa	—
2. Sosialistisen vallankumouksen ero muista vallankumouksista. Sosialistinen vallankumous ja proletariaatin diktatuuri	559
3. Sosialistisen vallankumouksen ehdot nykykaudella	565
4. Kansallisen vapautuksen nimessä tapahtuvat vallankumoukset ja imperialismiin luhistuminen	570
5. Demokraattisten ja sosialististen uudistusten keskinäissuhde nykykaudella	578
6. Vallasta käytävän aseellisen ja rauhanomaisen taistelun muotojen keskinäissuhde. Proletariaatin diktatuurin muotojen moninaisuus	583
7. Luokat ja luokkataistelu kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella	591
8. Luokat ja valtio sosialismin vallitessa. Luokkarajojen häviäminen siirryttäessä kommunismiin. Sosialistisen valtiovallan kehittyminen yhteiskunnan kommunistiseksi itsehallinnoksi	598
9. Kommunistinen puolue johtavana voimana sosialismin ja kommunismin rakennustyössä	608
10. Sosialismin ja kapitalismin rinnakkainolo ja sosialismin voiton väistämättömyys kaikissa maissa	613
11. Sota yhteiskunnallisena ilmiönä. Taistelu maailmansotien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi yhteiskunnan elämästä nykykaudella. Ikuisen rauhan aikaansaaminen maan päällä on kommunismin historiallinen tehtävä	623
 XVI luku. YHTEISKUNNALLINEN TAJUNTA JA SEN OSUUS YHTEISKUNNAN ELÄMÄSSÄ	 637
1. Yhteiskunnallinen tajunta yhteiskunnallisen olemisen heijastuksena. Ideologian luokkaluonne	—
2. Yhteiskunnallisen tajunnan muodot	647
3. Yhteiskunnallinen psykologia ja ideologia. Yhteiskunnallinen ja yksilöllinen tajunta	670
4. Yhteiskunnallisten aatteiden kehityksen suhteellinen itsenäisyys	678
5. Aatteiden osuus yhteiskunnallisessa kehityksessä	685
6. Marxilais-leniniläisen ideologian merkitys taistelussa kommunismin voiton puolesta. Työtätekevien kommunistinen kasvatus	693
 XVII luku. KANSANJOUKKOJEN JA YKSILÖN OSUUS HISTORIASSA	 701
1. Kansanjoukot — yhteiskunnan kehityksen ratkaiseva voima ja historian luoja	702

2. Yksilön osuus historiassa	710
3. Työväentuokan johtajien osuus vallankumouksellisessa liikkeessä	719
XVIII luku. NYKYAJAN PORVARILLISEN FILOSOFIAN JA SOSIOLOGIAN PÄÄSUUNNAT	726
1. Nykyajan porvarillisen filosofian ja sosiologian luonteenomaiset piirteet	—
2. Nykyajan subjektiivinen ja objektiivinen idealismi	737
3. Nykyajan porvarillinen historianfilosofia	749
4. Yhteiskuntaelämän „tekijäin” ja „alueiden” teoria	756
5. Psykologinen suunta sosiologiassa	761
6. Uuspositivistinen empiirinen metodi sosiologiassa	765
7. Porvarilliset sosiologit nykyajan kapitalismin „sosiaalisesta kerrostuneisuudesta”	767
8. Eräitä kansainvälisten suhteiden ongelmia porvarillisen sosiologian valottamina	776
Loppukatsaus	780

LUKIJALLE

Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike pyytää lukijoita esittämään mielipiteensä tästä kirjasta, suomennoksen laadusta ja kirjan asusta. Kustannusliike on kiitollinen myös muista ehdotuksista ja toivomuksista.

Osoitteemme:

*Zubovski bulvar, 21
Moskova, Neuvostoliitto*